

ΑΝΕΚΔΟΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΟΣΙΟ ΛΑΖΑΡΟ ΓΑΛΗΣΙΩΤΗ

Υ Π Ο
ΑΝΝΑΣ Ι. ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΥ
Κέντρο Βυζαντινών Έρευνών — Έθνικό Ίδρυμα Έρευνών

Ἡ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ ὁσίου Λαζάρου τοῦ Γαλησιώτη, ὁ ὁποῖος ἀσκή-
τευσε στὸ παρά τὴν Ἔφεσο Γαλήσιον ὄρος κατὰ τὸν 11ο αἰ., εἶναι γνωστὰ ἀπὸ
τρία κυρίως κείμενα: α) τὴν ἐκτενὴ βιογραφία του ἀπὸ τὸ μαθητὴ του Γρηγό-
ριο τοῦ 11ου αἰ. (σώζεται σὲ κώδικα τοῦ 14ου αἰ.), β) τὸ Ἐγκώμιο στὸν
ὄσιο ἀπὸ τὸν πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριο Κύπριο (1283-1289)
τοῦ 13ου αἰ. (ἀπὸ κώδικα τοῦ 15ου αἰ.) καὶ γ) τὴ σύντομη βιογραφία τοῦ
Λαζάρου ἀπὸ τὸν Ἀκάκιο Σαββαίτη τοῦ 13ου αἰ. (ἀπὸ κώδικα τοῦ 15ου
αἰ.)¹. Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ κείμενα αὐτά, ποὺ ἀποτελοῦν τὴν πηγὴ τῶν πληροφο-
ριῶν μας γιὰ τὸν ὄσιο, ἔχουν ἐντοπισθεῖ καὶ ἄλλα κείμενα, ὅπως συναξάρια,
ἐπιτομὲς βίου, στίχοι σὲ ἰαμβικὰ τρίμετρα κ.λπ.^{1α}.

Ἐνα ἀπὸ αὐτὰ τὰ συναξάρια εἶναι καὶ τὸ δημοσιευόμενον στὴν παρού-
σα μελέτη ἀνέκδοτο συναξάριο, τὸ ὁποῖο ἔχει ἰδιαιτέρο ἐνδιαφέρον, τόσο διότι
ἀποτελεῖ τὸ π α λ α ι ὀ τ ε ρ ο σωζόμενο γύρω ἀπὸ τὸν ὄσιο κείμενο, δεδομέ-
νου ὅτι χρονολογεῖται στὸν 13ο αἰ., ὅσο καὶ διότι τὸ περιεχόμενό του φαίνεται
ὅτι ἦταν γνωστὸ στὸν πατριάρχη Γρηγόριο Κύπριο, συγγραφέα τοῦ Ἐγκωμίου.

Κ ὠ δ ι κ α ς. Τὸ συναξάριο τοῦ ὁσίου Λαζάρου περιλαμβάνεται στὸν
κώδικα τοῦ Ἱστορικοῦ Μουσείου τῆς Μόσχας (πρώην Συνοδικὴ Βιβλιοθήκη),
Vlad. 369 (353)². Πρόκειται γιὰ περγαμινὸ κώδικα τοῦ 13ου αἰώνα, ὁ

1. Γιὰ τὰ κείμενα αὐτά ποὺ ἀποτελοῦν τὴν πηγὴ τῶν πληροφοριῶν μας γύρω ἀπὸ
τὸν ὄσιο Λάζαρο τὸν Γαλησιώτη, βλ. Ἀ ν ν α ς Λ α μ π ρ ο π ο ὐ λ ο υ, Βίος ὁσίου Λα-
ζάρου, Διδακτορικὴ Διατριβή, Ἀθήνα 1986, σσ. 1-29. Ἐφεξῆς Βίος ἀπὸ τὸν Γρηγόριο
(=Βίος Α'), Ἐγκώμιο (=Βίος Β'). Τὰ κείμενα ἔχουν δημοσιευθεῖ ἀπὸ τὸν Η. Delehaye
στὰ Acta Sanctorum, Novembris III, 1910, σσ. 508-588, 588-606.

1α. Ἡ δημοσίευση τῶν κειμένων αὐτῶν θὰ ἀποτελέσει ἀντικείμενο ἰδιαίτερης
μελέτης.

2. Οἱ φωτογραφίες τοῦ τμήματος ἐκείνου τοῦ κώδικα, ποὺ ἀφοροῦν στὸν ὄσιο Λά-
ζαρο, περιῆλθαν σὲ μένα χάρις στὴ μεσολάβηση τῆς καθηγήτριας κ. Hélène Ahrweiler,
τὴν ὁποία καὶ ἀπὸ τὴ θέση αὐτὴ εὐχαριστῶ θερμὰ.

ὁποῖος ἀποτελεῖται ἀπὸ 282 φύλλα καὶ περιέχει συναξάρια τῶν τριῶν πρώτων μηνῶν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους, δηλ. Σεπτεμβρίου, Ὀκτωβρίου καὶ Νοεμβρίου³. Στὸ τμήμα τοῦ κώδικα, ὅπου περιλαμβάνεται τὸ συναξάριο (φ. 218r ἕως 220v), ἡ γραφὴ εἶναι ἐξαιρετικὰ ἐπιμλημένη. Κάθε φύλλο περιέχει μία στήλη τῶν εἴκοσι ἕξι στίχων. Οἱ χρησιμοποιούμενες ταχυγραφίες εἶναι οἱ συνηθισμένες χωρὶς ιδιαίτερες καινοτυπίες, ἐνῶ δὲν ὑπάρχουν ὀρθογραφικὰ σφάλματα.

φ. 218r ἀρχ.: οὐχ ὕστεροῦντι Λαζάρω σοῦ Λαζάρου.
Οὗτος ὁ τρισμακάριστος πατήρ ἡμῶν,
ἔφυ μὲν ἐκ τῆς Ἀσιάτιδος γῆς, (Εἰκ. 1).

φ. 220v τέλ.: Εἰς δόξαν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ Σωτή-
ρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ πρέπει τιμὴ
καὶ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων
ἀμήν.

Ἐκδόσεις. Τὸ κείμενο τοῦ κώδικα, ὅπως ἀναφέρθηκε, εἶναι ἀνέκδοτο, καθὼς προκύπτει ἀπὸ τὴν ἕως τώρα ἔρευνα. Τὸ περιεχόμενο τοῦ συναξαρίου ἔχει ὡστόσο ἐκδοθεῖ σὲ ρωσικὴ μετάφραση καὶ ἑλληνικὴ διασκευὴ στὴν καθαρῆουσα γλῶσσα⁴.

Περιεχόμενα. Ὁ ἀνώνυμος συναξαριστὴς ἀναφέρεται στὸν τόπον καὶ τὴν συνθήκην γεννήσεως τοῦ ὁσίου στὴ Μαγνησία, στὴν ἐκπαίδευσή του, στὸ ταξίδι του στοὺς Ἁγίους Τόπους καὶ στὴ δεκάχρονη ἐκεῖ παραμονή του, κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ὁποίας ἔγινε μοναχὸς καὶ χειροτονήθηκε ἱερέας. Ἀκολούθως ἐξιστορεῖται ἡ ἐπιστροφή του στὴν πατρικὴ γῆ, ἡ ἐγκατάστασή του στὸ Γαλήσιο κοντὰ στὴν Ἐφεσο καὶ ἡ ἴδρυση τοῦ ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως (πρόκειται γιὰ τὴν ὁμώνυμη μὲν) μὲ τὴν οἰκονομικὴ συνδρομὴ τοῦ αὐτοκράτορα Κωνσταντίνου Θ' τοῦ Μονομάχου. Ὁ ὅσιος τερματίζει τὴ ζωὴ του ὡς στυλῖτης στὸ στυλὸ τῆς Ἀναστάσεως σὲ ἡλικία ἐβδομήντα δύο χρόνων, ἀφοῦ ὑπογράφει, λίγα λεπτὰ πρὶν ἀπὸ τὸ θάνατό του, τὴ διαθήκη, τὸ τυπικὸ προφάνως τοῦ θρησκευτικοῦ τοῦ οἴκου.

3. Δεδομένου ὅτι δὲν εἶχα τὴ δυνατότητα νὰ δῶ καὶ νὰ ἐξετάσω τὸν κώδικα, τὴ πληροφορίαν σχετικὰ μὲ τὸ περιεχόμενο, τὴ χρονολόγησή του κ.λπ. ἀντὶ τῶν παλαιῶν κατὰλογο Vladimir Archimandrite, *Sistematičeskoe opisanie rukopisej Moskovskoj Sinodal'noj (Patriaršej) Biblioteki. I. Rukopisi grečeskija, Μόσχα (1894)*, σ. 514. Γιὰ τὸν κώδικα βλ. ἐπίσης H. Delehaie, *Propylaeum ad Acta Sanctorum Novembris, Synaxarium Ecclesiae Constantinopolitanae*, Βρυξέλλες 1902, σ. XLV.—Enrica Follieri, *I Calendari in metro innografico di Cristoforo Miltileneo*, *Subsidia Hagiographica*, ἀρ. 63, τ. I (1980) σ. 211, σημ. 30 καὶ σ. 224 σημ. 43.

4. Γιὰ τὴν ἐκδόσει τῶν κειμένων αὐτῶν βλ. "Α. Λαμπροπούλου, ὁ. π., σσ. 30-32.

Πηγές καὶ ἐπιδράσεις. Ὁ βίος τοῦ μοσχοβίτικου κώδικα ἀποτελεῖ τὸ παλαιότερο, ἕως τώρα γνωστὸ, γιὰ τὸν ὅσιο κείμενο. Ὅπως ἔδειξε ἡ διεξοδικὴ μελέτη τῶν κειμένων⁵, ὁ ἔκτενης βίος τοῦ μαθητῆ τοῦ Λαζάρου Γρηγορίου ἔχει ὀρισμένα κοινὰ σημεῖα μὲ τὸ δημοσιεύμενο συναξάριο, ὅπως π.χ. τὸ ἀναφερόμενο κατὰ τὴ γέννηση θαῦμα⁶, τὴ μεταμόρφωση τοῦ δαίμονα σὲ σκύλο ποὺ προκαλεῖ ἐμπόδια στὸν ἅγιο καθὼς καὶ ἄλλα χαρακτηριστικὰ ἐπεισόδια, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ὑποδηλώνεται ὅτι ὁ ἀνώνυμος συναξαριστῆς εἶχε ὑπόψη του κάποια βιογραφία γιὰ τὸν ὅσιο, ἴσως τὴ βιογραφία τοῦ μαθητῆ τοῦ Γρηγορίου. Ὡστόσο, πιδ σημαντικὲς εἶναι οἱ ὁμοιότητες ποὺ διαπιστώνονται ἀνάμεσα στὸ συναξάριο καὶ στὸ Ἐγκώμιο τοῦ Γρηγορίου Κυπρίου καὶ μάλιστα σὲ καίρια σημεῖα (ὁ ἔκτενης βίος δίνει ἐντελῶς διαφορετικὰ στοιχεῖα) ὅπως: α) στὴ διάρκεια ζωῆς τοῦ ἁγίου (ἑβδομήντα δύο χρόνια)⁷, β) στὴ δεκαπεντάχρονη παράταση ζωῆς ποὺ χορηγεῖται στὸν ἅγιο ἀπὸ τὴ Θεοτόκο⁸, γ) στὸν τρόπο περιγραφῆς τῆς ὑπογραφῆς τοῦ τυπικοῦ τῆς μοιῆς ἀπὸ τὸν ἅγιο⁹, δ) στὸν τρόπο ἀφηγήσεως τῶν γεγονότων γύρω ἀπὸ τὴν ἴδρυση τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἀναστάσεως μὲ τὴν οἰκονομικὴ συνδρομὴ τοῦ αὐτοκράτορα Κωνσταντίνου Θ' τοῦ Μονομάχου¹⁰.

Μὲ βάση τὶς παραπάνω διαπιστώσεις συμπεραίνουμε ὅτι τὸ μοσχοβίτικο συναξάριο πρέπει νὰ ἀποτελέσει μία ἀπὸ τὶς πηγές ποὺ εἶχε ὑπόψη του ὁ πατριάρχης Γρηγόριος ὁ Κύπριος, ὅταν συνέθεσε, γιὰ τοὺς λόγους ποὺ ἔχουμε ἀναπτύξει¹¹, τὸν ἐγκωμιαστικὸ του λόγο στὸν ὅσιο.

φ. 218r *Οὐχ ὕστεροντι Λαζάρω σοῦ Λαζάρου· Οὗτος ὁ τρισμακάριστος πατήρ ἡμῶν, ἔφν μὲν ἐκ τῆς Ἀσιάτιδος γῆς, ἐκ κώμης, ἀγχοῦ που τῆς κατὰ τὸ[ν] Μαλανδρον Μαγνησίας κειμένης· οὗ τῆ θεία γεννήσει, Θεὸς ὑπόθεν φῶς ἐκραγῆναι πεποίηκε καὶ ὄλον*
 5 *τὸν οἶκον ἐνέπλησε· τῆ δὲ ἐλλάμψει τοῦ φανέντος φωτός, τὰ ἔνδον γόναια ἐσκεδάσθησαν καὶ μόνον τὸ βρέφος ἐναπελείφθη· ἀναστὰν οὖν ὄρθιον καὶ στὰν κατὰ ἀνατολάς, προσήχητο, τὰς χεῖρας ἔχον ἐν τῷ στήθει ἐρηρυσμένας, προδηλοῦντος τοῦ Θεοῦ τὸ τοῦ μάκαρος καθαρὸν καὶ θείας δεκτικὸν ἐλλάμψεως¹· πενταετῆς δὲ γενόμενος,*

5. Ὁ.π., σσ. 26-30.

6. Βίος Α', κεφ. 2, σ. 509.

7. Βίος Β', κεφ. 41, σ. 605E.

8. Βίος Β', κεφ. 40, σ. 605C.

9. Βίος Β', κεφ. 42, σσ. 605-606.

10. Βίος Β', κεφ. 30, σ. 600C.

11. Ἰ. Λαμπροπούλου, ὁ.π., σ. 26-29.

1. 3-9: Βλ. καὶ Βίος Α', κεφ. 2, σ. 509. Βίος Β', κεφ. 3, σ. 589.

- γραμματιστῇ παραδίδοται καὶ ἐν ὀλίγῳ τοὺς συνηλικιώτας παῖδας ὑπερβαλὼν, παρὰ πάντων ἐθειάζετο μάλιστα τὸ πρῶον αὐτοῦ καὶ ταπεινὸν ἐνορώντων καὶ τὸ πρὸς τὰς θείας συνάξεις καὶ προσευχὰς πρὸθυμον καὶ σπουδαῖον· οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ τὸ πρὸς τοὺς δεομένους
- 5 φιλάνθρωπὸν τε καὶ συμπαθὲς καὶ ἰλαρόν· τοσοῦτον καὶ γὰρ τῆς ἐλεημοσύνης ἐπεμελεῖτο, ὡς ἐν ὀλίγῳ πάντα τὰ τῷ καθηγητῇ διαφέροντα ἐκφορῆσαι καὶ κόλλοις τῶν δεομένων ἀναλῶσαι· διὰ τοῦτο καὶ μάστιγας οὐκ ὀλίγας ἐδέχετο παρ' αὐτοῦ· ἀλλ' αὐτὸς οὐκ ἔλληγε ποτε τοῦ ἐλεεῖν· μόλις γοῦν ὁ διδάσκαλος εἰς νοῦν λαβὼν τὸ παρ' ἡλικίαν συνετὸν τοῦ παιδός, ὡς διδασκάλῳ τούτῳ λοιπὸν ἐχρητο².
- φ. 218v Εἰς || ἡλικίαν δὲ ὁ παῖς προελθὼν, θεῖον εἰσεδέξατο ἔρωτα καθιστορῆσαι τοὺς Θεοὺς Τόπους, οὓς ὁ Κύριος ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς εἶδει φανεῖς καθηγίασε³· τοῦ πόθου τε ἐπιτυχῶν καὶ προσκνητῆς τοῦ ἱεροῦ τάφου καὶ τῶν ἄλλων σεπτῶν τόπων ὀφθεῖς, ἐν τῇ τοῦ ἡγιασμένου μονῇ
- 15 Σάβα προσελθὼν προσεδέχθη καὶ τὸ ἱερὸν σχῆμα ἐνδύς, τὴν ἐπιμέλειαν καὶ λειτουργίαν τοῦ ναοῦ ἐπὶ δεκαετῇ χρόνον ἀόκνως ὑπερέτησε· καὶ πάντας τοὺς ἐκείσε ἐνασκουμένους ὡς ἐν ὀλίγῳ τῇ τε ἄλλῃ ἀρετῇ καὶ τῇ ὑποταγῇ ὑπερακοντίσας, ἱερωσύνης καὶ μὴ θέλων παρὰ τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων καταξιῶται· ἐπιθυμία τοίνυν πλείονες ἡσυχίας, τὰς ἰλαστηρίους τῆς θείας τεσσαρακοστῆς ἡμέρας ἐν τῷ ἑσπέρῳ ὄρει διήννε, μηδὲν τι ἄλλο ἐπιφερόμενος ἢ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα καὶ ὀλίγας βοτάνας τὰς ἐν τῇ ἐρήμῳ σιτούμενος καὶ ποτὸν ἡδιστον τὸ ὕδωρ ποιούμενος καὶ τοῦτο οὐκ εἰς κόρον ἀλλ' ὅσον ἀποζῆν μόνον καὶ πρὸς τὴν πάννυχον στάσιν μὴ ἀποκάμνειν· περιουστῶν
- 20 οὐκ ὄν μόνος ἐν τῷ ὄρει, ὡς εἴρηται, θείας ἀκούει φωνῆς τρίτον πρὸς αὐτὸν ἐκφωνησάσης· Ἄλαζαρε, δεῖ σε ὑποστρέψαι πρὸς τὴν ἐνεγκάμεν⁴· καὶ τοῖς ἐν τῷ ὄρει ἀσκηταῖς ἀνακαλύψας ταύτην καὶ προτραπείς τὴν ὁδὸν διήννε· ὀδεύοντος οὐκ ἔφρων τὴν ἤτταν ὁ δόλιος δαίμων φαντάσμασιν ἐνήρξατο αὐτὸν ἐκφοβεῖν· καὶ κύων
- φ. 219r || ποτὲ μέλας ὀφθεῖς ἐνώπιον τοῦ ὁσίου, παρηνώχλει αὐτὸν σὺν ἑτέροις τῶν χωρῶν κυσὶ καὶ τὴν ὁδὸν αὐτῷ παρενεπίδιδε, μηδὲ ἄρτον τι τρύφος τῷ ἑαυτοῦ προσενεγκεῖν στόματι τοῦτον ἐπαφίει· ὁ δὲ γε πατήρ, θεία δυνάμει τὰς αὐτοῦ μηχανὰς διέλυε· Καταλαβὼν οὐκ ἔδιδασκετο τὰ ἱερὰ γράμματα, κατῴκησε καὶ ὑπὸ τῆς μητρὸς
- 35 ὁ ἐδιδάσκετο τὰ ἱερὰ γράμματα, κατῴκησε καὶ ὑπὸ τῆς μητρὸς

2. 10 κ. εἰ: Βλ. καὶ Βίος Α', κεφ. 4, σ. 510. Βίος Β' κεφ. 4, σ. 589.

3. 11-13: Βίος Α', κεφ. 4, σ. 510. Βίος Β', κεφ. 5, σ. 589.

4. 26: Βίος Α', κεφ. 18, σ. 515. Βίος Β', κεφ. 16, σ. 594.

ἀναγνώρισθεις⁵ καὶ μὴ θέλων ἑαυτὸν ὑπέδειξεν· εἶτα πρὸς τὴν ἐπι-
 θυμουμένην ἡσυχίαν πλείον διαθερμανθεὶς, πρὸς τὸ καταντικρὺ Ἐ-
 φέσου ὄρος τὸ Γαλήσιον ἀνῆλθε καὶ πλείστους πειρασμοὺς ἐν αὐτῷ,
 ἀβάτω τότε ὄντι, παρὰ τῶν δαιμόνων ὑπέστη· ποτὲ δὲ μέσων νυκτῶν
 5 τὴν προσευχὴν ἐκτελοῦντι, στῦλος πυρὸς διήκων ἀπὸ γῆς εἰς οὐ-
 ρανόν, αὐτῷ ὤραθη καὶ ἀγγέλων πληθὺν θεάσατο λιγυρῶς ψάλλου-
 σαν τὸ ἄναστητω ὁ Θεός, καὶ διασκορπισθήτωσαν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ⁶.
 ἐκεῖσε τοίνυν τὸν τῆς ἁγίας Ἀναστάσεως ναὸν ἐδείματο, ὅπου τὴν
 βάσιν τοῦ πυρίνου στύλου κατεΐδε, τῶν ἀναλωμάτων παρὰ τοῦ
 10 φιλοχρίστου βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ Μονομάχου ἀφθόνων
 στελλομένων⁷. ὅστις δὴ βασιλεὺς πρὸς τὸν πατέρα πλείονα πί-
 στιν ἔσχεν, ὡς προειπόντα αὐτῷ ἐν τῇ νήσῳ Λέσβῳ διὰ τοῦ μαθη-
 τοῦ τὴν τῆς βασιλείας ἀνάρρησιν· στῦλόν τοι γὰρ οὐδὲν ἐκ δεξιῶν τοῦ
 φ. 219v ναοῦ κατασκευάσας ἀσκεπῆ, ἐν αὐτῷ || κατῶκει, τὸν οὐρανὸν στέγην
 15 ἔχων, λαχάνοις τε ὤμοις μόνοις καὶ ὕδατι ὀλίγῳ κατὰ Κυριακὴν
 τρεφόμενος· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ σιδήρῳ τὸ σῶμα ἅπαν περιλαβὼν καὶ
 πολλὴν αὐτῷ τὴν κακουχίαν περιωῶν, τῷ ψύχει μὲν τοῦ χειμῶνος
 δαμαζόμενος καὶ ἀποτηγνύμενος, τῷ καύματι δὲ τοῦ θέρους ἐκφλο-
 γούμενος καὶ καιόμενος· ἀλλ' ἔσχε τὴν τὸν Θεὸν βαστάσασαν πανά-
 20 χραντον Θεοτόκον σκέπην καὶ φρουρὸν ἄνωθεν καὶ ὑπὲρ κεφαλῆς
 αὐτοῦ ἐστῶσαν καὶ πᾶν τὸ πιέζον ἀποσοβοῦσαν. Διὰ τοῦτο καὶ οὔτε
 χιῶν οὔτε τοῦ θέρους ἔκκανσις προσέβαλλε τῇ αὐτοῦ κορυφῇ· καὶ
 ἦν λοιπὸν ὁ μακάριος καὶ ἐξαίσιος θαύματα τῇ τοῦ Χριστοῦ δυνάμει
 καθ' ἐκάστην ἐπιτελῶν· ὅθεν πολλοὶ συνέρρεον πρὸς αὐτὸν παντα-
 25 χόθεν καὶ ὑπ' αὐτῷ ποιόμενι ζῆν τοῦ λοιποῦ προηροῦντο. Φθάσας δὲ
 εἰς τὸ τῆς ἀρετῆς ἀκρότατον καὶ προφητικοῦ χαρίσματος ἀξιωθεὶς
 καὶ προιδὼν τὸ ἑαυτοῦ τέλος, ἐπεὶ σφόδρα διακαῶς αὐτοῦ περιεί-
 χοντο τὰ κατὰ Θεὸν αὐτοῦ τέκνα καὶ μετὰ δακρῶν αὐτὸν ἐξελιπά-
 ρουν ἔτι τῷ βίῳ περιεῖναι εἰς μεγίστην αὐτῶν ὠφέλειαν καὶ αὔξησιν,
 30 αἰτεῖ παρὰ τῆς Θεομήτορος προσθήκην τῆς αὐτοῦ ζωῆς, πέντε καὶ
 δεκαετῆ χρόνον⁸. καὶ τυχῶν τοῦ αἰτήματος καὶ εἰς ἐννακοσίους καὶ
 φ. 220r μικρὸν τι πρὸς τοὺς μαθητὰς ἀριθμουμένους ἰδῶν, πλήρης || ἡμερῶν
 γενόμενος καὶ δύο πρὸς τοῖς ἑβδομήκοντα χρόνους ζήσας⁹, ἐπεὶ πέρασ
 ἔσχε καὶ ὁ δοθεὶς αὐτῷ παρὰ τῆς Θεοτόκου πέντε καὶ δεκαετῆς χρό-

5. 1. Βίος Α', κεφ. 30, σ. 518. Βίος Β', κεφ. 19, σ. 595.

6. 7: Ψαλ. 67,1 (ΕΖ').

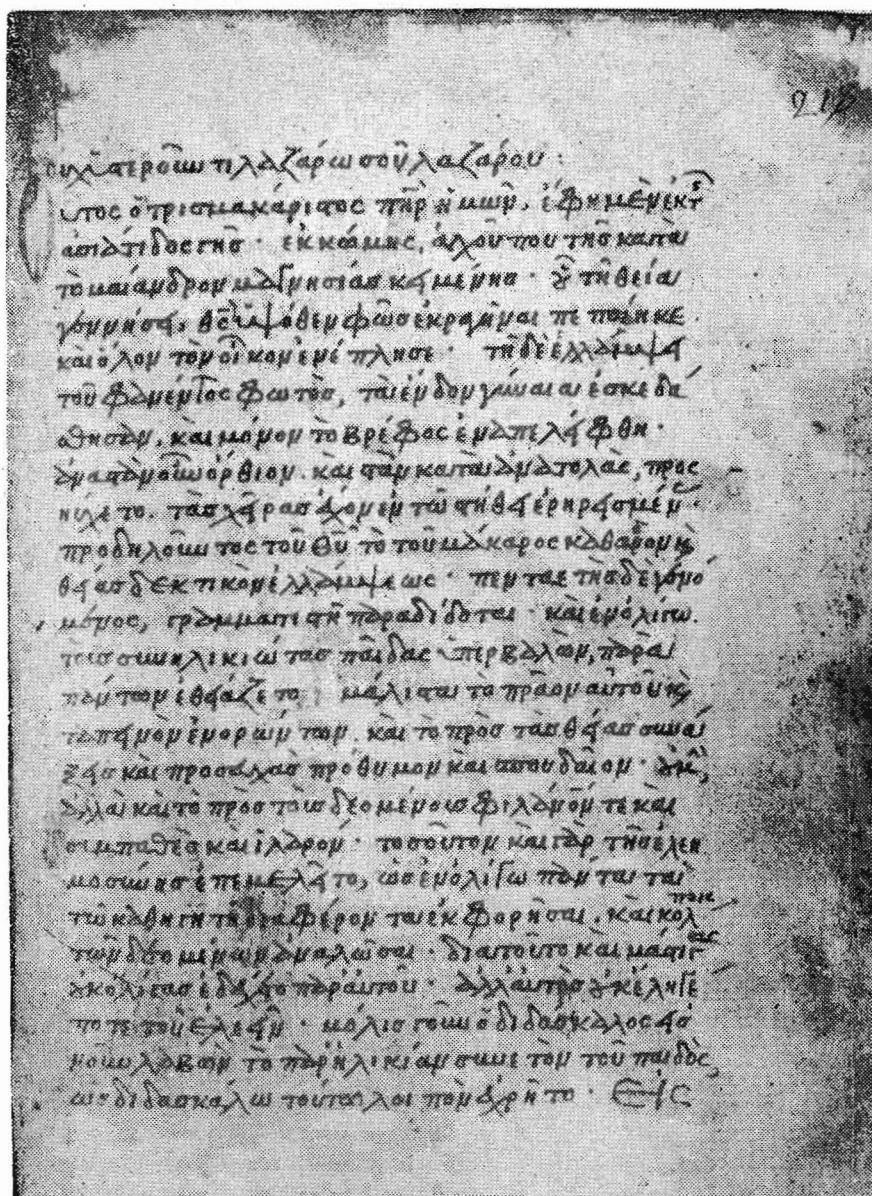
7. 4-11: Βίος Β', κεφ. 29, 30, σ. 599-600.

8. Βίος Β', κεφ. 40, σ. 605C.

9. Βίος Β', κεφ. 41, σ. 605E.

νος, πρὸς Κύριον εἰρηρικῶς ἐξεδήμησεν· ὁ δὲ Θεός, ὥσπερ τὴν αὐτοῦ
 γέννησιν, οὕτω δὴ καὶ τὴν κοίμησιν θαυμασίως ἐδόξασεν, θείῳ φωτὶ
 τὸν στῦλον καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς καταλάμπας, ὡς καὶ τοὺς μαθητάς
 καὶ ἀσκητὰς ἐν σπηλαίοις καὶ ὄρεσι διατρύβοντας αἰσθέσθαι τοῦ
 5 ὁσίου τὸ τέλος· καὶ δὴ σπουδῇ πάσῃ πᾶς ὁ τῶν πατέρων χορὸς τὸν
 στῦλον καταλαβόντες, τὴν ὄρφανίαν ὠδύροντο· ὡς δὲ καὶ χωρὶς
 ἐγγράφου διαθήκης τὸν πατέρα θανόντα ἐμάνθανον, ἔτι μᾶλλον τὸν
 θρηῆνον ἐπέτεινον· καὶ μετὰ δακρύων καὶ ὀλολυγμοῦ πρὸς τὸν
 10 ἅγιον, ἡ μὴν οὐ καταβήσεται, ἔφασκον, τὸ σὸν σκῆνος τοῦ στῦ-
 λου, εἰ μὴ καταλίπῃς ἡμῖν ἀντὶ σαυτοῦ παραμυθίαν τινά· μάλιστα
 δὲ πάντων, τοῦ ὑπηρετοῦντος τῷ ἁγίῳ μαθητοῦ τὸ ἄλγος καθήγατο·
 θαῦμα τοιγαροῦν μέγιστον ὁ μέγας καὶ τότε ἐνδείκνυται· ὀλολυ-
 ζόντων γὰρ τῶν τέκνων ὡς εἶρηται καὶ φωνὰς ὀδυνηρὰς ἐκπεμπόν-
 των, ὁ ἄπνους, ὁ νεκρός, ὦ τοῦ θαύματος, ἔμπνους καὶ ζῶν ἦν. Καὶ
 15 τὴν χεῖρα ἐπιβαλὼν τῷ κόλπῳ, χάριτῃ ἐγχειρίζει τοῖς μαθηταῖς·
 εἶθ' οὕτως, ὡς καὶ πρῶτῃ ἄπνους ἐωρᾶτο· διελθόντες δὲ τὰ γεγραμ-
 φ. 220v μένα οἱ μαθηταὶ μετὰ θαύματος || ὁμοῦ καὶ χαρᾶς, ἐπεὶ καὶ τὴν διὰ
 χειρὸς ὑπογραφὴν τοῦ ὁσίου ἐν τῷ τέλει μὴ εἶδον, ἀθῆς ἀποκλαιό-
 μενοι πρὸς τὸν πατέρα ἔφασκον· ἔει μὴ καὶ ὑπογραφὴν δέξῃται ὁ
 20 χάριτος διὰ τῆς σῆς ἁγίας χειρὸς, ὧδε καὶ ἡμεῖς ἀποθανούμεθα·
 ὁ δὲ, ὦ τοῦ θαύματος, καὶ ἀθῆς ἐξαναστὰς καὶ καθίσας καὶ τῇ χειρὶ
 τὸν κάλαμον προσερείσας τὴν ὑπογραφὴν ἀπετέλεσε καὶ οὕτω τὸν
 χάριτῃ τοῖς τέκνοις ἀπέδωκεν· εἶτ' ἀθῆς κεκοίμηται, θαύματος
 25 μεγίστου τὰς ἀπάντων πληρώσας ψυχὰς¹⁰. τὸ δὲ γε ἱερὸν αὐτοῦ λει-
 ψανον δοξολογίαις οἱ μαθηταὶ καὶ μύροις καὶ λαμπάσι τὸ τοῦ φωτὸς
 ἄξιον ἀξίως τιμῆσαντες, τῇ πολυπλοῦτι σοφῶ ἐναπέθεντο ἐγγιστά-
 που τοῦ στύλου, παντοῖα θαύματα καὶ μετὰ τὴν ὄσιαν ταφὴν ἐργα-
 ζόμενον, εἰς δόξαν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ
 Χριστοῦ, ᾧ πρέπει τιμὴ καὶ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
 30 Ἀμήν.

10. Στ. 12-24: Βλ. Βίος Β', κεφ. 42, σσ. 605-606. Βλ. καὶ Βίος Α', κεφ. 250, σ. 587.

Εἰκ. 1. Κώδ. Vlad. 369 (353), φ. 218r.